

Cap Vermell

març 1996
n° 173

Obra Cultural Balear
Capdepera
Cala Rajada

Hem fet aquest número:

Joan Rai
Pep Terrassa
Jaume Fuster
Paco Galian
Sebastià Ferrer
Joan Espiritusanto
Miquel Ferragut
Llucià Rinyon
Isidor Rodríguez
Andreu Genovart
Miquel Lliteres
Joan Pujadas
Joan Lluïl

Obviament, la responsabilitat pel que fa als escrits publicats a la Revista és de les empreses dedicades a fer enquestes d'opinió.

Així mateix s'ofereixen aquestes planes a qualsevulla que tinguires a dir.

Depòsit legal 1197/80
Imprimeix:
Tirrena (Manacor)

Cap Vermell

Apartat de correus 69
Capdepera

PORTALET

L'EUFEMISME QUE NO VA PODER ESSER

Vagi per endavant la nostra felicitació democràtica als guanyadors que, pel que sembla, ho han estat tots els qui es presentaren, excepte els qui fan enquestes que no han rascat bolla.

La famosa "majoria necessària", per fer i desfer a voluntat, no ha estat possible i ara li espera un bon berenar al senyor Aznar. Tan és així que ja hi ha qui ha posat missions sobre els mesos que es tardarà en convocar noves eleccions.

Els nacionalistes catalans, bascs, canaris, valencians i, fins i tot, gallegos es faran valer en el nou congrés de diputats, els mallorquins no, que aquí som molt espanyolistes. Bé, ara ja ens enfilam per les branques, quan el que ens ha convocat aquí és la glosa dels resultats a Capdepera.

D'un cens de 5.241 votants han passat pels col·legis electorals 3.824 persones, el 75,6 %.

En aquestes eleccions el *Psoe* es consolida com a partit hegemònic a Capdepera, tot i que a les municipals sempre recula una mica. El 48,1 % del total de paperetes emeses el converteix en pràcticament imbatible.

El *Pp* augmenta un 3,36 % i arriba al 35 % del total dels vots emesos. Queda el *Pp* com a únic partit conservador del poble, per bé que a les locals es topa amb un os mal de roegar.

Porcentualment, *Eu* es queda on estava. Sembla difícil que aquesta formació retorni al llustre d'un temps.

El *Psm* es consolida a Capdepera i obté el mateix número de vots que *Eu*. El 6,49 % del total.

Um desapareix d'escena al perdre la friolera de 317 vots.

Els *Verds* n'obtenen 51 i *Esquerra Republicana de Catalunya* 13. La resta de partits sumen 6 paperetes quan a les anteriors se'n repartien 83. La clarificació i eliminació de partits marginals continua.

TAULADERESULTATS

	VOTS 96	%	VOTS 93	Δ %	
PSOE	1.842	48,17%	1.498	5,76%	☺
PP	1.342	35,09%	1.121	3,36%	☺
PSM	248	6,49%	142	2,46%	☺
EU	248	6,49%	229	0,00%	☺
UM	38	0,99%	355	-9,06%	☹
VERDS	51	1,33%	42	0,14%	☺
ERC	13	0,34%	28	-0,45%	☹
UNIÓ C.	3	0,08%	0	0,08%	☺
C. REPUB.	3	0,08%	0	0,08%	☺
ALTRES	0	0,00%	83	-2,35%	☹
BLANCS	16	0,42%	8	0,19%	
NULS	20	0,52%	26	-0,21%	
TOTAL	3.824		3.532		

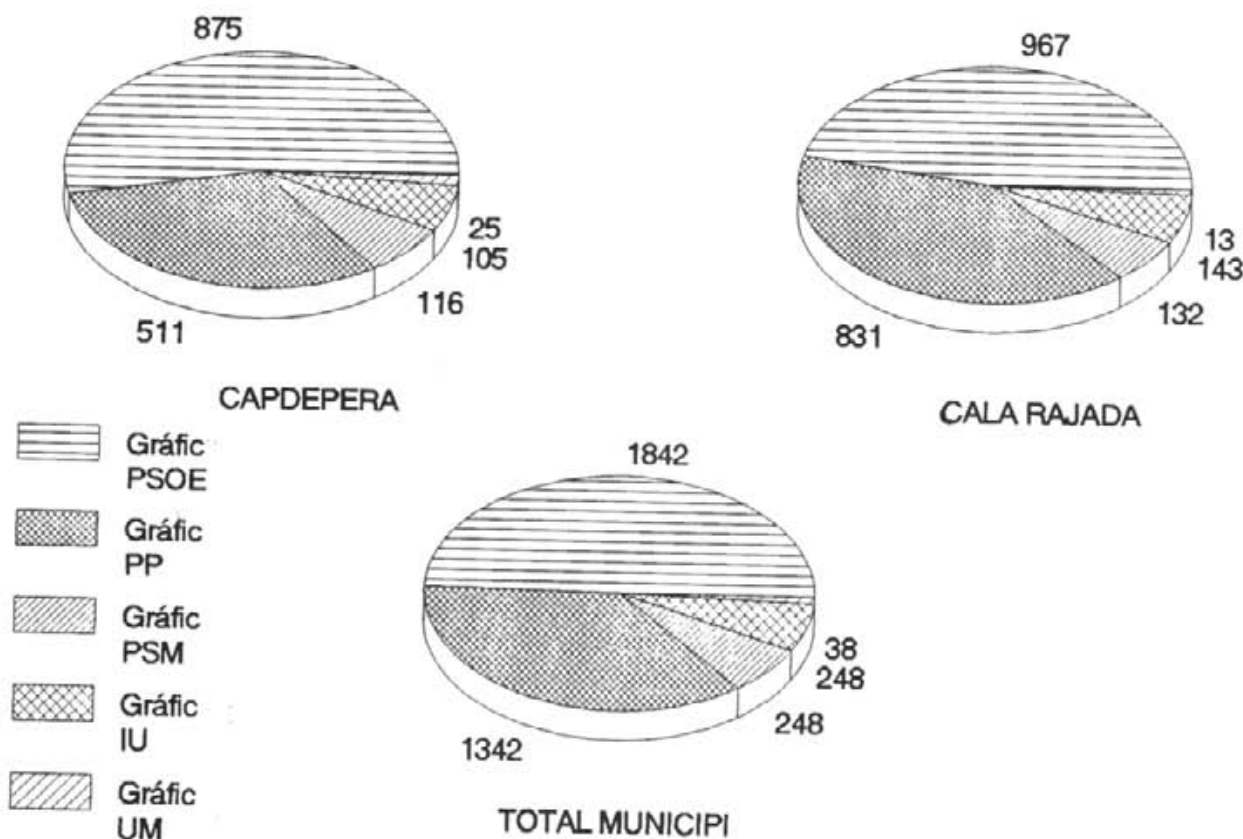
CONGRÉS DE DIPUTATS 3-III-1996

Els vots en blanc es dupliquen però no arriben ni tan sols al 0,5 %. I això que fins abans de l'inici de la campanya publicitària electoral aquesta opció era prou valorada per molts d'electors. A l'igual que ens cansàrem d'oïr que la política era un desastre i que no valia la pena anar a votar. Roda el món i tornes al Born.

Pel que fa a la típica distinció entre dretes i esquerres, Capdepera continua essent un poble escorat a babor. La relació és 63/37.

Si comparem els resultats de l'illa amb els de Capdepera el primer que crida l'atenció és que Pp i Psoe s'han invertit els papers. Pp-Mallorca: 45 % i Psoe-Mallorca: 35 %.

Per acabar, dir que la climatologia fou malagradosa: fred i brusques ☐ Cap Vermell de papers escrits ☐

Plaça des Sitjar

Eleccions.

La campanya electoral no ha estat viscuda amb massa intensitat en el nostre poble, malgrat l'expectació creada i el fort to emprat pels candidats a la presidència. La campanya ha estat més aviat televisada, radiada i escrita als diaris. Llevat d'algunes pancartes i els cartells aferrats als panells col·locats per aquest fi, no hi havia molta propaganda.

El Pp realitzà dos actes electorals, la presentació de candidatures a la Comarca del Llevant i un sopar, dia 24, a un conegut hotel de Cala Rajada. El PSM féu la presentació de la seva candidata al saló de plens de l'Ajuntament, davant uns 60/70 simpatitzants. El PSOE, per la seva banda, féu el seu acte al Teatre Municipal, amb una presència de públic semblant. Com a anècdota dir que Climent ALzina, regidor del PSOE a l'Ajuntament, va fer part del comitè electoral d'aquest partit. D'Esquerra Unida no tenim constància de cap acte públic.

Dia 3 de març, dia de les eleccions fou un dia fred, però no impedí una bona participació (superior al 70%), a més no es registrà cap incident digne d'ésser nomenat a cap de les cinc taules instal·lades (2 a Capdepera i 3 a Cala Rajada).

Cinema.

El 19 de febrer tengué lloc la projecció d'uns curtsmetratges dels germans Lumière i de Josep Truyol i de la

pel·lícula "Corina-Corina", al cinema Juva de Cala Rajada. Aquest event estava organitzat pel CIM, dins la seva campanya "Cap poble sense cinema". Malgrat ésser lliure l'entrada, hi assistiren pocs espectadors, fet del tot lamentable donat l'interès de les peces projectades. Una llàstima.

D'altra banda, cal recordar que, organitzat per l'Obra Social de Sa Nostra, es celebrarà el IV cicle de cinema infantil en català amb la projecció de:

- dia 10 de març Tintín i el temple del Sol
- dia 5 de maig El gat sense coa
- dia 24 de novembre Sura,sura

Les sessions tendran lloc al cinema Juva.

Zones verdes.

El carrer Elionor Servera està enhorabona, ja que s'han plantat unes espècies arbòries exòtiques que fan moltes i vistoses flors. Les plantes en qüestió s'afegeixen a les que es plantaren quan les obres d'embelliment. Esperem que siguin respectades.

També els arbres de l'autovia Joan Carles I poden estar contents: els jardineros de Ca'n Noi han posat mà al xorrac i han rebut una bona poda. Bona falta els feia.

Urbanisme.

Hi ha hagut una certa polèmica sobre la necessitat o no d'aprovar urgentment la reforma de les Normes Subsidiàries. L'anterior govern municipal en realitzà una revisió, però no s'arribà a materialitzar. Ara l'oposició abans govern- frissa per reformar-les. En aquest sentit, Antoni Muntaner realitzà unes declaracions on s'indicava que el regidor d'Urbanisme, rebia pressions per tal que no es duguessin a terme. Aquestes declaracions sortien després de l'aprovació d'una reforma puntual, que comptà amb el vot contrari del PSOE i PSM, més per la necessitat de no caure en la dinàmica de les modificacions concretes vers la revisió global, que pel fons de la pròpia proposta.

D'altra banda, comença a haver-hi una certa preocupació a la zona de la Pedruscada, on enmig de terrenys residencials hi ha un solar que té altres usos (permetria construir quasi com si fos zona urbana). El

manteniment d'aquesta qualificació és tot un anacronisme, després de la forta mobilització realitzada l'any 1990, amb la recollida de més de mil signatures i la promesa de rectificació feta des de l'Ajuntament. La sorpresa ha estat ben grossa al comprovar que tot segueix com abans.

Pressupost

S'aproven els pressuposts del 96 amb un gran increment de les despeses per inversions i la consolidació de la pressió fiscal. Si esperàveu una baixada dels impostos, podeu assegurar tranquil·lament l'IBI, l'IAE i cànon de sanejament segueixen com fins ara, se n'han afegit de nous (manteniment de cementiri) i els que estan per arribar (eliminació de residus sòlids, malgrat aquest no depengui de l'Ajuntament l'haurà de cobrar).

L'aprovació comptà amb els vots del UCAP i PP, votant en contra el PSOE i PSM, que qualificaren els pressuposts de poc realistes i desenvolupistes.

Obres

Els carrers de Cala Rajada segueixen mostrant els budells. Canonades de sanejament i tubs per amagar -parcialment- les línies telefòniques fan obrir síquies per tot arreu amb les molèsties que produeixen per a tots, automobilistes i vianants. Cal ressenyar que el grellats per a l'evacuació de les aigües al carrer l'Agulla, vora la plaça de l'església s'ha adobat i no fan renou quan passen els cotxes, mesura sol·licitada des d'aquestes planes fa anys i panys.

Sembla que hi ha remors que es confirmen. D'una banda comença a prendre cos la pròxima remodelació de s'Escorxador, per a transformar-lo en una "escoleta" d'infants. Amb una petita ampliació que no malmetés el seu caràcter permetria complir els requisits mínims. I si això es duu a terme, permetria que a l'ubicació actual de la Guarderia Municipal s'instal·lés la biblioteca municipal de Capdepera. Queda per tant descartat, o al manco aparcat, el projecte d'una escola d'infants al carrer Roses. Podrien llevar el cartellet i no fer goles.

Però hi ha més projectes que es concreten. S'ha informat d'un acord entre l'Ajuntament i la Conselleria de

Sanitat per a l'ampliació del local del Club de la Tercera Edat "Ca nostra", situat a la plaça de la Constitució. El projecte puja a 18 milions, i la Conselleria n'aportaria 15 pagant la resta l'Ajuntament.

També hi ha una sol·licitud per aconseguir l'antic quarter de sa Mesquida i poder rehabilitar-lo. Actualment es troba abandonat, amb el procés de degradació que això suposa.

I per acabar ens han informat de l'intenció de netejar l'alzinar situat damunt les escoles i fer-ne una àrea recreativa i un centre d'interpretació del medi. Ara per ara és un projecte, molt interessant per cert, del consorci de Defensa de la Natura de Capdepera. Vos mantindrem informats.

Ciclisme

La IV Challenge volta ciclista a Mallorca tingué una sortida d'etapa a Cala Rajada. Com és lògic creà molta expectació en torn a Indurain i altres corredors famosos com Olano. Els nins de les escoles, malgrat el fred i la pluja, no volgueren perdre's l'event animant els corredors al seu pas.

Conferència.

Dia 27 de febrer hi hagué una conferència sobre la sexualitat infantil a les escoles, a càrrec de l'equip de Salut del Consell Insular de Mallorca. L'acte comptà amb molta participació del pares, més de vuitanta.

Fred

Qui més qui manco, ha patit el fred d'aquests dies. Realment les temperatures han estat gèlides. Tan és així

que inclús hi va haver un parell de dies amb nevadetes que no arribaren a caullar. L'onada de fred ha estat general a tota Espanya, amb un temporal de vent i neu com feia anys no s'havia vist. Les muntanyes de la Serra de Tramuntana i alguina del Llevant es vestiren de blanc per uns dies.

Curtes

- Dia 10 de febrer, el Club de bàsquet Cales de Capdepera, organitzà una festa per recaptar fons al gimnàs de s'Alzinar. Malgrat no haver cap perfecte, pensam que la finalitat del gimnàs ha d'ésser una altra.

- La comparsa Sarau Gabelli guanyà el tercer premi de la rua de Sa Pobla, dotat amb 65 mil pessetes. De moment ja han fet un sopar -no és l'única- a la salut dels poblers. Per cert, quedaren un tant bocabadats per la marxa dels gabellins.

- Les penyes futbolístiques competeixen en fer actes, cosa bona i sana. L'Estel Blaugrana ja ha fet una torrada (dia 1 de març) i tenien previst fer el sopar del quart aniversari, el dia 8. D'altra banda, la Penya Madridista, coincidint amb les eleccions, el passat dia 3 feren un diari de paella a Cala Agulla.

- Les confraries de la Mare de Déu de l'Esperança i del Sant Crist dels Pescadors, participaren en la XI Trobada de Confraries de Setmana Santa, celebrada a Palma.

- S'han iniciat algunes obres de millora en el gimnàs de s'Alzinar, consistents concretament en canvi de vidres i col·locació d'algunes barreres. Fins quan duraran intactes?

- Les policies locals de Capdepera, Sant Llorenç i Artà han acordat instruir els expedients disciplinaris aliens. De manera que, en cap cas, aquests pobles no resoldran els casos de la pròpia policia, evitant-se que tal instrucció quedi paralitzada per incompatibilitat.

- Un bon grup de gent de Capdepera i Cala Rajada se n'anà a esquiar als Pirineus, durant la Setmana Blanca. Tots tornaren sans i estalvis (més o manco).

- El Fons Mallorquí de la Solidaritat s'ha trobat amb un superàvit, gràcies a l'aportació del CIM, que ha arribat al 0'37% del seu pressupost. Si fos pel nostre Ajuntament, en lloc de superàvit tendrien dèficit, ja que enguany té previst destinar solament el 0'016% de les seves despeses. I sort que encara donen qualche cosa.

SOPAR PRO OBRES DE LA PARRÒQUIA DE SANT BARTOMEU

Un cop acabades les obres de la parròquia de Capdepera i per tal de poder fer front als deutes contrets, la junta d'obres de la mateixa parròquia ha organitzat un sopar pro obres que tindrà lloc el dissabte dia 23 a les 20'30 hores, al "Club de Vacaciones Font de Sa Cala". El preu és de 2.500 ptes. i els tiquets es poden adquirir a diversos establiments tant de Capdepera com de Cala Rajada.

Pel cap que crema

S'han aprovats els primers pressuposts elaborats pel govern municipal actual. A cop d'ull, el primer que es nota és la xifra que administren més de 1.200 milions de pessetes, el capítol d'inversions i la consolidació d'ingressos com l'IBI i indirectes.

Parlam amb Joan Pascual, batle de Capdepera i darrer responsable d'aquests pressuposts:

Cap Vermell: *Joan, quines han estat les directrius, els criteris seguits en l'elaboració? Quina valoració en feis?*

Joan Pascual: La meua valoració és molt positiva, en tant que s'ha incrementat el capítol de les inversions reals. Aquestes inversions s'han repartides atenent a les necessitats urgents del poble. Hi ha dos que sobresurten, corresponents a dos obres importants, el centre de secundària (projecte que ja vé de enrera) que afectarà a dos exercicis 96 i 97, i el poliesportiu, projecte nou i necessari reclamat des de fa temps pel poble. A més hi ha obres d'infraestructura molt necessàries per adequar el municipi a les necessitats de la gent. Volem que la gent es trobi a plaer en el seu poble.

Volia aclarir que s'ha estudiat molt separar les despeses corrents de les inversions. Anirem molt alerta per no augmentar la despesa corrent i controlar el nivell d'endeutament pels propers anys evitant hipotecar o parilitzar futurs pressuposts i governs municipals.

Es pot comprovar una certa continuïtat respecte al pressupost del 95 pel que fa al manteniment dels ingressos, de l'IBI especialment que es manté.

Cap Vermell: *La pressió fiscal és forta a tota Mallorca i Capdepera no és cap excepció. Què pensau fer amb els impostos?*

Joan Pascual: No pujarem cap impost, només s'ha creat un de nou, el del cementiri (on es farà una inversió d'uns 20 milions en aquesta legislatura - ara hi dedicarem 8 milions) per que volíem implicar als propietaris en el seu manteniment. La base imposable del IBI només augmentarà segons l'índex de cost de la vida. El manteniment d'aquest IBI ens permet garantir el nivell d'inversions, que s'ha de recolzar amb millores que la gent vegi. Hem de fer una bona gestió dels doblers que entren a l'Ajuntament.

Hi ha el tema de la recollida de fems. Nosaltres hem assumit la puja que suposarà l'eliminació dels fems (per reciclatge, abocament o incineració), que s'ha d'afegir al que es paga per la retirada i transport.

La xarxa amb Joan Pascual continua puntualitzant algunes despeses (neteja, millora de zones verdes i parcs, enllumenat...) i inversions especialment les referides a cultura (adaptació de s'Escorxador com a escola, teatre, biblioteca, millores a les escoles...) Insisteix amb la seva aspiració de tenir un poble cuidat en el qual la gent es senti bé.

CAP VERMELL PROPOSA I L'AJUNTAMENT DISPOSA

EXCEPTE.- Conj. ant. Exceptat. Tots los capellans excepte los de Sanct Just. Cobles Federich.

Etim.: pres del llatí **excepto**. mat. sign.

EXCEPTUAR.- v. tr. Excloure, considerar fora de la regla general, d'una enumeració; cast. *exceptuar*. Viu totes les coses molt riques exceptuada la tenda, Curial, II. 29

EXEPTA.- ?

Després de molt insistir, continuam proposant que es canviïn, d'una punyetera vegada, els senyals de trànsit mal escrits.

No volem creure que les autoritats municipals vulguin passar per analfabetes, i menys quan han contractat els serveis d'una normalitzadora lingüística, i per tant disposaran les modificacions pertinents.

EL DELICTE ECOLÒGIC

per Mateu Garau

La reforma parcial de 1983 del codi penal va introduir el delicta ecològic, que a la reforma que entrarà en vigor aquest any es veu reforçat amb altres delictes. Aquest fet té un relleu especial perquè es dona una major importància a la defensa del medi ambient, d'acord amb el temps actual. El que preocupa però, és l'efecte que puguin tenir aquestes normes damunt la societat.

Està comprovat que algunes normes administratives i penals, de caràcter conservacionista, inculquen la idea que mentre siguin respectades no es perjudica el medi ambient. Això pot dur a la convicció que els únics responsables del deteriorament de l'entorn són els delinqüents ecològics.

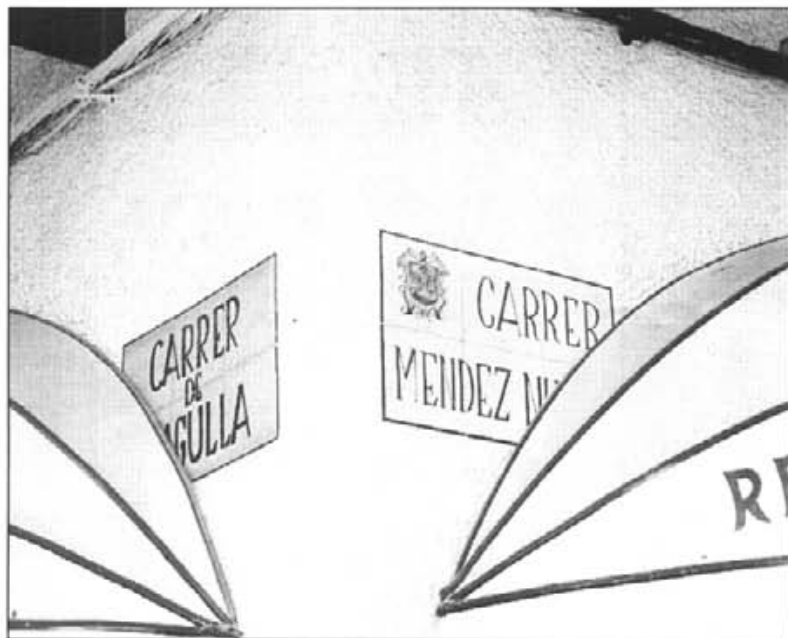
En un món on els principals agents contaminants són legals i assumits per tots, no deixa d'esser paradoxal el delicta ecològic. Hem pogut veure com el medi ambient és un valor prioritari a l'actualitat però que deixa de ser-ho quan qüestiona els fonaments del nostre sistema socio-econòmic.

El respecte als mecanismes ecològics ha d'esser una actitud desinteressada i que afecti a tothom. I, malgrat aconseguir-ho, no es pot, ni podem, permetre a ningú reservar-se el dret de fer trampes en el joc ecològic.

Un

per a aquesta foto

Sembla que hi ha una moda consistent en tancar els noms dels carrers. Quan mires les fotografies només pots pensar que els han tapat per descuit o perquè no en saben més.

EN COS DE CAMISA

La notícia més important del darrer Cap Vermell és que de cinc-cents, tres. Moltes voltes dona l'autor cercant explicacions que el satisfacin i, així i tot, no arriba a agafar el bou per les banyes. Potser la gent ha decidit ser laica, racional i lliure, deixant de banda el catolicisme. Mirau si ho és de senzill.

Comunicat del PSM

L'agrupació local del PSM de Capdepera vol felicitar a tots els votants del nostre municipi per l'alt grau de participació i per haver consolidat el vot nacionalista.

Agraïm sincerament a tots els qui optaren per reforçar l'opció nacionalista i, malgrat no arribar a l'objectiu que ens proposàrem (i no és altre que treure una acta de diputat al Congrés o Senat) estam satisfets dels resultats. El poble sobirà ha depositat la seva confiança en altres partits, però insistim que Ma. Antònia Vadell ha estat una bona candidata, molt preparada i que ha fet un notable esforç.

Creim en Mallorca i la seva gent, per això seguirem defensant la necessitat d'una opció nacionalista, ecologista i socialista, aquí representada pel PSM.

Reiteram el nostre agríment als nostres votants, i felicitem als partits guanyadors pels resultats obtinguts.

Capdepera a 8 de març de 1996

Confessions de Quaresma

Ara que estam en temps de Quaresma, em confés públicament de veure poca televisió; les reunions nocturnes m'impedeixen posar-me al dia respecte a la "cultura-bassura-televisiva". Posats a confessar, reconec que l'altre vespre, veient una pel·lícula bona (de quatre estrelletes), em vaig enfadar molt pel fet d'haver de suportar, durant la seva projecció, cinquanta-quatre spots publicitaris.

Potser, la meua indignació fou tan forta perquè vaig recordar-me'n que el 14 de juliol de l'any passat havia entrat en vigor una nova normativa de la Unió Europea que obliga a reduir els anuncis publicitaris, una normativa que, concretament, estableix que les pel·lícules que tinguin una duració que passi dels 45 minuts, sols poden ésser interrompudes cada 3/4 d'hora; per posar un exemple concret: un llarg-metratge de 110 minuts sols pot ésser interromput una vegada per donar lloc a la publicitat.

Com és obvi, aquesta norma - englobada en la llei de la Directiva de la Televisió sense fronteres de la Unió Europea - ningú la compleix. La Unió de Consumidors d'Espanya ha denunciat la persistència de les televisions en incomplir els límits de publicitat establerts per la llei, però inútil, ningú li fa cas. Mentrestant, a nosaltres, soferts espectadors, no ens queda més remei que aguantar la calabuixada d'anuncis publicitaris que ens cau al damunt cada vegada que volem veure una pel·lícula.

No és ben hora que algú, no sé bé qui, faci complir la normativa vigent? En altres camps de la vida social, l'incompliment de la llei suposa una sanció o una acció de la Justícia. Per què les cadenes de televisió fan el que els dona la gana i ningú els diu res? I si és que algú els diu qualque cosa, per què encara no ho hem notat quan un diumenge al vespre puc veure un film de quatre estrelletes?

Andreu Genovart Orell

Batec

De vegades, les campanyes electorals ens donen sorpreses agradables. Als dissenyadors de campanyes se'ls encén la llumeta i troben una idea que trenca motlles, que fa escola. Tal és el cas del video-clip de propaganda electoral del PSOE.

El famós vídeo ha arreplegat crítiques ferotges pel seu contingut i la deformació a què sotmet la imatge de l'adversari polític. Aquest ficar-se amb l'altre no s'havia emprat fins ara (malgrat ésser corrent a d'altres països, com els Estats Units, on els atacs es duen fins al nivell personal), havent-se creat, per tant, una tradició de propaganda electoral televisiva edulcorada i empalagadora, on el més important és el color de la corbata, el to pastel dels llums, la col·locació dels mobles, el perfil del candidat i dir moltes coses sense dir res. Fins ara, tots els grans partits han seguit la seqüència: fades imatges bucòliques-missatge del líder (a vegades recolzat per correligionaris)-i més imatges bucòliques representant el què volen fer.

Independentment de la distorsió que es fa a la part negativa del vídeo del PSOE, s'ha de reconèixer que ha cridat l'atenció. Però fins on s'ajusta a la realitat? És producte d'una ment malaltissa? Es recorre als vells fantasmes del subconscient contra la dreta? El cert és que el vídeo en qüestió ha obert una nova etapa, justament en les eleccions més televisades que s'han convocat fins ara.

Allò que més m'agrada d'aquest spot electoral és la part positiva, a més del bon ritme de les seqüències.

I una cosa tenc clara, aquests video-clips (tots, no sols el del PSOE) són inútils i ens tracten com a éssers de nivell inferior: cap d'ells concreta proposta alguna, no expliquen quan, com i el cost de cada "promesa". Tot queda en un conjunt de vaguetats, d'idees generals i de bones intencions (ja sabeu que l'infern és enrajolat de bones intencions).

Per acabar, una reflexió. Què és més indignant? La crítica visceral vers la dreta, o les cíniques i inversemblants promeses d'aquesta mateixa dreta?

Tres i no res

Cartes a Cap Vermell

Amics de Cap Vermell:

No, el carnaval actual no és el que era, però mai havia estat millor. Crec que la imatge que donau a l'editorial del darrer número de la vostra publicació no es correspon amb la realitat.

Bé és cert que el primitiu sentit dels darrers dies no es troba a la festa actual. Potser li manca el sentiment d'alliberament, de desinhibició, de crítica al poder establert i de subversió de les normes socials. Potser és així, senzillament, perquè aquesta pressió no és tan forta ara com abans o s'ha disfressat. Abans, aquesta festa era una vàlvula de sortida per a uns dies, davant unes normes estrictes que no deixaven lloc a la més mínima trasgressió política, religiosa, moral, social... Quan la democràcia ens ha proporcionat canals adients per expressar moltes de les nostres reivindicacions, el carnaval cerca el seu propi sentit.

A més, la festa ha evolucionat en pocs anys. Hem passat de la disfressa personal (amb més contingut crític) a la comparsa d'un caire més estètic i lúdic; de l'espontaneïtat hem passat a la institucionalització... Però és una festa que encara la fa el poble, així com pot, vol i sap. La rua, aqueixa passejada renouera pels carrers del poble (perfectament escortada per la policia) segueix essent el referent més fidel a la tradició dels "darrers dies", encara que canviïn les formes i els ritmes.

Pel que fa a la competitivitat, d'una cosa podem estar orgullosos, i és que Capdepera és dels poquíssims pobles de l'illa que encara no han caigut en el parany de donar premis per potenciar aquesta festa

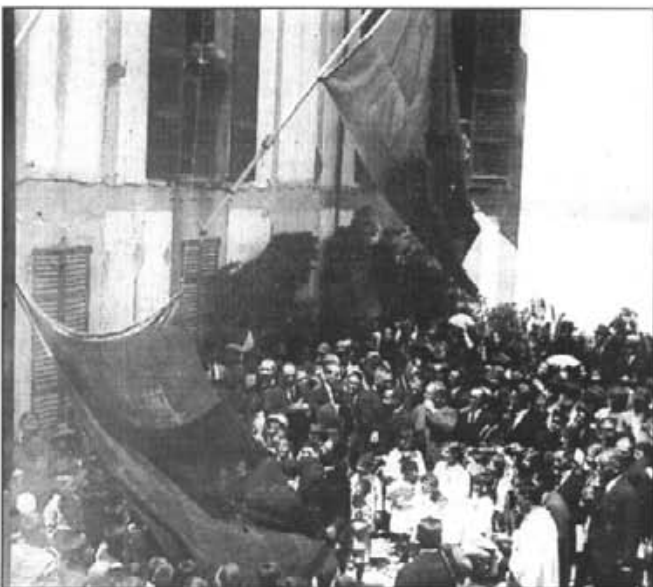
Un disfressat

LA HISTÒRIA INTERROMPUDA DE LA BALENGUERA

Quan jo era nin, a una emissora que hi havia a Ciutat començaven les emissions i les acabaven amb una música agradable. Les emissores italianes posaven aleshores el cant d'un rossinyol, aquí era La Balenguera.

Ara es torna parlar de la necessitat d'un himne per als mallorquins. "La Balenguera", és un cant molt digne i hermós, un símbol que no ha tengut la fortuna de topar-se encara, pels carrers i places dels nostres pobles, amb la gent que normalment l'hauria d'haver estimat com a cosa pròpia. Raons molt poc naturals ho han impedit.

Tret de les llegendes sobre el rei en Jaume i quatre rondalles més, l'èpica mítica dels mallorquins és pobra, pobres ho hem estat sempre els mallorquins i aquesta realitat no genera mites sinó conformacions. El fet és que el nostre poble sembla que no va endarrer de símbols "gloriosos" i probablement aquesta sigui una prova de salut mental. "La deixa del geni grec" roman dins les coves de l'Ermita i ningú s'ha empatxat mai d'aquest misteri, a no ser el poeta que féu cantar Homer en la nostra llengua.

Malgrat que la cosa es presta molt a sentir-se ridícul, quan hom es present a certes efusions patriòtiques en les quals es recorre a cantar "Sor Tomasseta" per tal de poder-se identificar, al manco davant si mateixos, a manca de quelcom de més altura literària i musical.

El poder fa mapes, decideix fronteres i imposa identitats i, el que és més important, compra dignitats

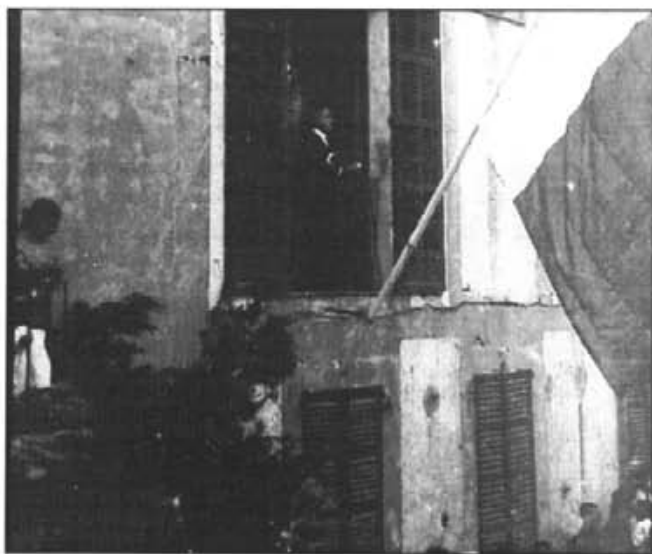
a molt baix preu. El desconeixement de les pròpies notes d'identitat emboteix i desconcerta i fa els homes vulnerables als missatges dels manipuladors. L'autoestima és quelcom previ a qualsevol ètica.

Els símbols directes i propis tenen molta importància, els que el mateix poble ha anat creant al llarg de la seva història, els símbols que es generen per la seva pròpia manera de viure. Cal no deixar-los en males mans i hem de reconèixer que en aquest sentit s'han comesos errors.

El dia 3 de juny de 1923 es va fer una festa a Capdepera (1), una festa mallorquina organitzada per l'"Associació per a la Cultura de Mallorca" i allà es va hissar per primera vegada a la vista dels gabellins la Senyera de la Universitat de Mallorca, la senyera del castellet. Probablement fou la primera vegada que molts de gabellins s'adonaren que Mallorca es representava per aquell símbol, la primera vegada que un ínfim poder polític autònom apareixia i s'identificava amb aquest símbol, una senyera, davant els gabellins. Com que la "festa" s'ho mereix farà una transcripció d'aquella cerimònia cultural i cívica d'aquells anys vint, feliços per a segons qui i sempre evocadors en les seves representacions plàstiques i literàries.

"En el tren de les 3'5 del dissabte, sortí de la Ciutat cap a la villa del llevant una nombrosa representació d'aquesta dita entitat amb el projecte de prendre-hi part.

A l'arribada a Capdepera fou rebuda per bona part del poble i les autoritats presidides pel Batlle D. Pere A. Bauzà, el Rector D. Guillem

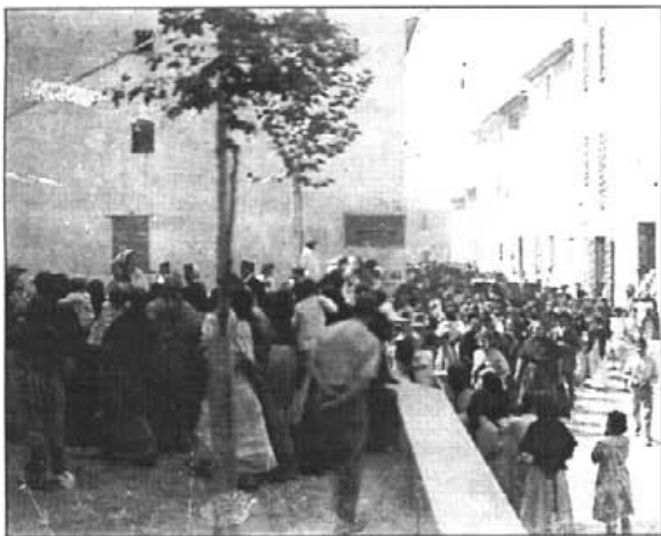

Femenies, el vicari D. Llorenç Parera, i D. Francesc Fuster, Pvre. Acte seguit la Comissió es traslladà a les Cases de la Vila on saludà els regidors organitzadors de la festa, senyors D. Josep Bauzà, D. Francesc Garau i D. Antoni Massanet, canviant-se les més cordials i efusives salutacions”.

Segueix una relació i quasi transcripció total dels dos actes culturals que havia organitzat l'“Associació”. Una conferència sobre agricultura de D. Ernest Mestre sobre “Fems i “abonos” i una altra sobre “La importància de l'estudi dels microbis per guardar-nos de les febres” que digué Don Emili Darder, membre destacat de l'Associació, de qui tots els mallorquins n'hem de tenir bona memòria. Una tasca exclusivament de divulgació del món de la tecnologia en un indret verge, tot un cerimonial i una reverència a la proposta de “progrés tecnològic”.

Aquell mateix any el general Primo de Rivera acabava nomenat president del Directorio i en l'editorial del nombre 3 del bolletí que comentam ja es traspua clarament la preocupació per la supervivència de l'entitat i, per si de cas, es fa una proclama d'apoliticisme, poc compatible, per altra banda, amb la voluntat d'arreglar “a l'avenir en què un sol de glòria s'aixequi per a nosaltres res ens ha de fer recular ni refredar en aquesta creuada d'amor i germanor que ja alena potent per les planes i serres de la Mallorca estimada...” Aquest to, que ara ens sembla un tant ridícul, era el que solien emprar els nostres padrins, una gent massa bona per enfrontar-se amb un grapat llarg d'anys de sequera i de fosca negra...

A una fotografia antiga que he trobat en el

porxo de ca meva s'hi veu el moment en què el meu pare, en Miquel Garau “Climentó” hissa la nostra bandera en nom dels seus sentiments i de res pus. Una fotografia que evoca un moment de començ d'una història ben pròpia que si s'hagués pogut seguir, ara molts de nosaltres sabríem quins són els nostres cants i ens aixecaria drets al sentir els primers compassos de La Balenguera.

Ciutat, desembre de 1995
Climent Garau Arbona

(1) Crec que us interessarà, com a gabellins, llegir aquest bolletí de l'Associació de dia 3 de juny de 1923. Tenc la possibilitat de proporcionar-ne fotocòpies. Basta demanar-les a la direcció de la revista “Cap Vermell”.

Agenda de la Vila mes de febrer

Naixements.

- dia 13, José Guillermo Picó Mas d'en Gabriel i Maria Isabel
- dia 17, Carim Niclas Hintz Sierts d'en Sren i Katja
- dia 28, Maria Luisa Fernández Hermosa d'en Cristóbal i Maria del Pilar.
- dia 29, Jorge Pérez Pozoño d'en Juan Manuel i Isabel.

Noces:

- dia 3, Àngel Flores Flores amb Ana Mª Campas Alcalde.
- dia 17, Antònio Juan Garriga Martorell amb Joaquina Viejo Rodríguez
- dia 21, Florentino Torbisco Alfonso amb Maria Isabel Lliteres Flaquer.

Finats:

- dia 6, Dolores Fernández Palomeque (1901)
- dia 18, Ramona Mayo Pérez (1913)
- dia 24, Damià Vives Gelabert (1939)
- dia 29, Antònia Mª Moll Moll (1910)
- dia 29, Llorenç Albertí Moll (1906)

Llengua amb tàperes

Vaig avisar, el mes passat, que m'ocuparia de fer-vos-en cinc cèntims de les cròniques medievals catalanes, per si vos ve de gust llegir-les. Pensava, d'antuvi, que en una entrega podria parlar de totes elles, però he decidit, si no hi teniu res a dir, que dedicaré un mes a cadascuna. Així, potser, vos resultaran més menjívoles.

D'entrada he d'aclarir que les cròniques són quatre i corresponen, quant a l'autoria, a Jaume I el Conqueridor, Bernat Desclot, Ramon Muntaner i Pere el Cerimoniós. És de les tres primeres que m'ocuparé, per aquest ordre, tot i que el manuscrit més antic que es guarda és el de Desclot.

Jaume I, Crònica o Llibre dels Feits. Edicions 62 i "la Caixa", Les millors obres de la literatura catalana, núm. 86. 426 pp.

L'edició que vos recoman potser no sigui, des d'un punt de vista bibliogràfic, la millor. Si vos ho podeu permetre i vos interessa especialment el tema, teniu *Les quatre grans cròniques*, de l'Editorial Selecta, a cura de Ferran Soldevila. Ara bé, l'exemplar d'Edicions 62 és digne i més que suficient per a una primera aproximació, a més de tenir un preu econòmic i comptar amb notes introductòries del propi Soldevila. Així mateix, a les

últimes pàgines hi trobareu un glossari elaborat per Maria Josepa Gallofré que vos aclarirà qüestions de tipus lèxic. En tot cas, el text de les dues edicions esmentades és el mateix.

Tant el *Llibre dels Feits* com les altres cròniques tenen un doble valor, igualment important: un d'estrictament informatiu i historiogràfic que podem qualificar d'extraordinari, i un altre no menys fonamental des del punt de vista literari i idiomàtic. Des d'ambdós caires es tracta de lectures imprescindibles i que ningú no s'hauria de permetre passar per alt.

La crònica de Jaume I ha arribat als nostres dies a través de dos textos fonamentals: aquest *Llibre dels Feits*, de què ens ocupam, i el *Liber gestarum*, del dominicà fra Pere Marsili. El manuscrit més antic del text en català data de 1343 i fou copiat al monestir de Poblet per Celestí Destorrents. El segon, en llatí, data de 1313 i fou redactat per ordre del rei Jaume II. En tot cas, però, no sembla que aquests dos textos siguin còpia l'un de l'altre, malgrat molts de punts en comú. El propi Marsili manifestà que a la casa reial es guardaven relats en llengua vulgar sobre Jaume I, i degué ésser a partir d'ells que en sortiren aquestes versions definitives.

Molt s'ha parlat sobre l'autoria del *Llibre dels Feits*. Avui, ja sense discussions, el propi rei és considerat per tots els especialistes com a autor de la seva crònica. Pensem que el text en català a què ens referim, refosa d'un text més antic que s'ha perdut, és redactat en primera persona majestàtica, emprant el *nós*, i amb algun *jo* aquí i allà, detall aquest que no fa sinó reafirmar la intervenció del

monarca. Això no significa que fos ell qui escriví materialment el llibre. Al respecte són ben significatives unes paraules d'Alfons X el Savi: "...diximos nos muchas vezes: el rey faze un libro, non porqué el escrive con sus manos, mas porque compone las razones dél, e las emienda e yegua e enderesça, e muestra la manera de como se deven fazer, e dest'escrívelas qui él manda, pero dezimos por esta razón que el rey faze el libro".

A la nostra Crònica hom hi ha volgut veure quatre parts. La primera correspondria als fets ocorreguts entre 1208 i 1228 (engendrament i naixença del Conqueridor, lluites internes d'Aragó, casament amb Elionor de Castella: capítols 2 a 33); la segona seria la referida als fets que van de 1228 a 1240 (conquesta de Mallorca i de València i estada a Montpeller: capítols 34 a 327). Aquestes dues parts haurien estat redactades al voltant de 1244. La tercera part correspondria a successos que passaren entre 1242 i 1265 (desavinences amb Alfons de Castella, repressió dels sarraïns rebels de València: capítols 328 a 409); la quarta part comprendria els fets entre 1265 i 1276 (conquesta de Múrcia, guerres internes a Catalunya, visita al

Papa, a Lió, etc.: capítols 410 a 566). Per a aquestes dues últimes parts s'ha proposat la de 1274 com la data en què foren dictades.

Als mallorquins, els capítols que més ens afecten són els que fan referència a la conquesta de l'illa, naturalment. Però, per als gabellins en particular, d'entre els esmentants capítols tenen un interès molt especial els que relaten com els moros de Menorca es reteren al nostre rei en el *Cap de la Pera* (117 a 124, pp. 151-156). Aquests passatges estableixen de manera fefaent la presència de Jaume I a les nostres contrades, circumstància aquesta que ens atorga una mena de protagonisme -distant i passiu, si voleu- i ens lliga per sempre més a l'epopeia del Conqueridor. Com en moltes altres parts de la *Crònica*, alguns detalls, per nimis, ens fan la narració més versemblant i més s'hi entreveu la mà del propi rei. Així, quan la delegació dels sarraïns de Menorca arriba a aquestes costes per signar el document de submissió, el monarca vol quedar bé amb els visitants i per fer més agradable "la casa on nós érem", diu que "faem la ben aguiar, e enjoncar de fenoll, que no havfem altre jonc". Encara que avui una làpida col·locada devora l'esglesieta del Castell consigna que fou allà on es signaren les cartes entre Abu 'Abd Allah Muhammad i Jaume I, res no permet afirmar-ho a la llum de la narració i ningú no pot dir on devia trobar-se aquella casa esmentada. Pensem que, aleshores, per aquell redol no hi devia haver més que la torre d'en Nunis. Però, fos on fos que es va atorgar, ens queda el document conegut com a *Tractat de Capdepera*, signat el juny de l'any 1231. Actualment es troba a la Biblioteca Nacional de París. El fet és que aquest lloc de Capdepera,

per mà del rei Jaume I, ha quedat immortalitzat a les pàgines de la història del regne enmig del mar que ell tant s'estimava. Un lloc que el rei devia dur, segurament, en son cor i en son pensament. Anys després dels aconteixements de què hem parlat, trobam el monarca (capítol 129) evocant aquesta terra: "Nós érem a Mallorques al Cap de la Pera, quan Menorques es retó".

L'estil de Jaume I, com a narrador, és absolutament espontani, farcit de diàlegs vivagos. Al principi, si el lector no es troba familiaritzat amb el català medieval, pot trobar la lectura una mica difícil. Però es tracta d'una falsa alarma. A les poques pàgines hom és seduït per un llenguatge casolà, agradós i fàcil, una mica descarat si voleu, a l'abast de qualsevol lector.

Preneu les meves recomanacions, senzillament, com les d'un lector apassionat, sense cap més valor, i sabent que

qualsevol judici que se m'escapi és totalment subjectiu. I si algú no gosa comprar l'exemplar, jo li deixaré el meu perquè el tasti, amb la total seguretat que, un cop l'hagi encetat, li mancarà temps per adquirir-lo.

El mes que ve parlarem de la *Crònica de Desclot*.

Llengua bruta

Encetam, en aquest número, una secció a la qual es concedirà, mensualment, el premi honorífic *LLENGUA BRUTA*. Ens complau molt, aquest pic, lliurar-lo als regidors del PP de Calvià que el passat dia 29 de febrer s'oposaren al Pla Pilot de Normalització Lingüística del seu Ajuntament; pla que, no ho oblidem, ha estat disenyat i impulsat pel Govern Balear en mans del mateix PP. Enhorabona i a seguir mostrant el llautó.

Jaume Fuster Alzina

Fi de curs

Escola d'adults de Capdepera

dia 29, a les 20 hores . Conferència a càrrec de J.J. Rexac
"Passat, present i futur de la informàtica"
 Hi haurà demostració.

dia 30, a les 18 hores. Conferència de Francesc Valcaneras
"El ball popular i les rondalles mallorquines"
 Després hi haurà l'entrega de diplomes d'assistència
 i la festa fi de curs.

contes d'es Padri Maleter

Es gegant de ses Set Cases (1)

Això era una vegada una guarda de nins de Capdepera que jugaven a conillons amagar, com tants de capvespres, a Vila Roja, més avall de s'escorxador.

Aquell capvespre, jugant jugant, no es donaren compte i es feren lluny d'es poble.

Juga que te juga i en calça que te en calça, sa fosca els vengué al damunt.

Quan partien cap a ca seva, tan despistats com anaven, prengueren es camí equivocat i com més caminaven més lluny es feien.

Quan se'n temeren estaven perduts per fora vila i no hi havia manera de trobar es camí de tornada as poble. Com més temps passava menys s'entenien entre ells i cada un trobava que havien de partir per un camí diferent.

En Bernadet, que tenia set anys i era es més gran, els va dir:

-Esperau aquí i no vos mogueu, jo pujaré damunt aquesta olivera a veure si veig res, que d'aquí a baix no en treurem aigua.

L'ajudaren a puja, r empenguent-lo p'es cul, per arribar en es forcat de cim més baix i des d'allí enfilar-se tan amunt que, des de baix, amb sa fosca que feia, no el veien, i si no fos estat pes brots d'olivera que rompia en enfilar-se s'aguessin pensat que l'havien perdut.

Es nins escoltaven i escoltaven però només sentien es renou d'es picarols i esquesques i es grins que ja començaven sa tasca de sa vetlada.

Quan en Bernadet va esser en es cap caracull no veié més que una fosca tan negra que la podien tallar amb una espasa. En devallar, tot desesperat de no veure res i pensar que haurien de passar sa nit davall s'olivera, per entre un brot va veure una llum petita com un caliuet. Tot d'una cridà es altres:

-He vist una casa ! Allà, lluny, a baix de sa muntanya veig un llumet vermell !

En arribar a baix els senyalà cap a on havien de prendre i tots es nins, ben espantats, s'encaminaren cap a sa llum darrere en Bernadet.

As cap d'una bona estona arribaren damunt un turó, amb un claper sense oliveres, s'aturaren a mirar i quan en Bernadet hagué comprovat que duien sa direcció bona, en veure que es llumet vermell era d'unes cases

molt grans just a baix de ses muntanyes de sos Sastres, digué:

-Ara, d'aquí endavant, que ningú provi de xitar ni motar, que no sabem, per aquí tan lluny, amb què mos podem trobar, i procurau no fer potades.

Peu de gat, peu de gat, aquella guarda de nins s'anà acostant a ses cases i com més s'hi apropaven més grosses tornaven.

En Joanet, que era es més petit de sa guarda, va dir:

-Jo no sé què és tot això, però pareix un castellet modern, des d'aquí li puc comptar es portals i en té sis o set. Es d'abans d'anar en bicicleta només tenien un portal, ho sé perquè m'ho contà sa padrina i és veritat perquè es nostro castell, baldament tengui dos portals, un sempre ha estat tapat i només l'obrin quan ve el rei, per això li diuen es Portal d'es Rei Jaume, perquè va esser es primer que passà per ell quan vengué a Capdepera per fer una guerra as moros de Menorca, d'això fa molt de temps, i per aquí no crec que venguin tants de reis d'una vegada com per haver-hi tants de portals amb es llum ences, no... no pot esser un castell d'abans, és un castellet d'aquests moderns.

En Miquelet, qui tenia sa vista molt afinada, tant li tenia que afinava ses formigues abans que no arribassin a ses sobrasades, va dir:

-Set n'hi ha de portals, i només set, i tots amb sa llumenària encesa. Bé mir i torn mirar, però no veig cap soldat enlloc.

En Tomeu, qui encara no havia badat boca de tan espantat que estava; que quan un brot d'olivera li pegava p'es clotell ja es pensava que eren rates pinyades que li xuclaven sa sang; no plorava, però a prop s'hi feia.

En Bielet, qui botava com un llagost i no tenia por de res, només feia demanar:

-De què hem de sopar ?

Perquè no li agradaven ses faves cuinades i a mig dia a ca seva n'havien fetes. A en Bielet allò que li agradava era s'arrós amb carn i es ous fregits amb sobrasada.

En Toni, es més poruc de sa guarda, ni alenava,

per tot veia bubotes, es xiulet d'es vent l'agafava per xits d'òlibes que el s'havien de menjar. En Toni no hi pensava amb es sopar, la tenia ben lluny a sa gana.

En Tianet, qui passava es dies fent jocs de mans, aquell vespre provà de tot per trobar es camí d'es poble. Ara no encertava ni on es trobava.

Quan faltava poc per arribar, en Bernadet, que anava davant, s'atura, mirà ben arreu i després d'haver comptat es portals un parell de vegades els digué:

-Me pareix que mos convé tornar arrere, perquè per aquí... hem mal comprat, hem mal comprat... per aquí no trobarem cosa bona.

Els reuni i fluixet els digué:

-No crec que m'equivoqui. Això que tenim al davant són ses Set Cases de sa Costa, on hi viu es gegant Cusia.

-Es gegant Cusia ?

-No !

-Ai ! Mumareta meva.

-Vull tornar a ca meva !

-D'aquesta no en sortirem ! - cridava en Toni, es poruc.

Quines feines tenim per aquí ? - demanava en Bielet, qui havien fuit ses ganes de sopar.

I a poc a poc tots es posaren a plorar manco en Bernadet, aquells al lotets duien es calçonets ben compixats de por que tenien.

-És gegant que sa padrina em diu que berena d'orelles de nin trempades ? - demanà en Tianet.

-Sí - contestà en Bielet *- i sameva padrina conta que per dinar es menja un parell de cuixes i que per sa darrerria li han de munyir dues vaques per preparar-li llet amb figuera, que li agrada molt.*

En Toni, que era es més poruc de tots tan sols no gosava xerrar, així mateix li va escapar :

-Sa padrina Antònia, sa de son Gargori,

sempre em contava que es gegant es vespre era quan més fam tenia, i que si no havia pillat cap nin o cap cabra havien de matar un bou que menjava amb mitja dotzena de pans i dues peces de formatge. Ah ! hi no poden faltar un parell de ribells de llet amb figuera ben dolça.

En Tomeu també s'en recordà d'allò que li contava sa padrina en haver sopat:

-Sa dona li escura es caixals amb un mànec de cullarot fins que s'adorm i ronca i així sap quan dorm ja que quasi tots es gegants dormen amb es ulls oberts.

En Bernadet, i encara que sa pell no li tocava sa camisa, era s'únic que no plorinyava, els digué:

-Ara no tans sols no hem de fer renou, ara just just no hem d'alenaar, que sinó no en sortirem d'aquesta. Així i toté no sé que en farem d'aquesta. A poc a poc mos acosarem a ses cases, com que fa una estona que som aquí i no ha sortit es senyal que no hi és, sinó ja mos hagués ensumat amb es nas que es fa net dues vegades cada dia amb un raspall.

Si acostaren peu de gat, peu de gat, i quan

foren davant es primer portal sortí una dona grassa i alta que els diu:

-Però bono... i què és això, què feis per aquí i a aquestes hores... ànimes mees ?, però que no veis que demà ja no veureu sortir es sol ? Venga, aviat, fora perdre temps, entrau a dins, totd'una, que no estirà molt a arribar es gegant Cusia, es meu homo, i si vos trobano importarà que li encalentesqui es sopar.

Aquells nins estaven astorats i esporuguits...

(Continuarà)

Conversa amb.. *Tomeu Melis*

Aquesta conversa la tinguérem fa uns mesos a una taula del bar Juva, amb Bartomeu Melis, per acostar-nos una mica la món del cinema. Aleshores es complia el 100 aniversari del naixement del setè art.

El nostre interlocutor, com ja sabeu, explota l'única sala de projeccions de la nostra comarca, i a més és un gran aficionat i un entès en la matèria.

El Cine Juva va ser fundat per Bartomeu Julià Melis, en el mes de juny de 1965. Al principi era un cinema a l'aire lliure i així va estar fins al 1970. Eren quatre parets i es projectava a una pantalla de cinemascop. Durant aquells cinc anys, el cine estava obert només els mesos d'estiu, ja que a Capdepera, durant l'hivern, el Teatre Principal encara seguia funcionant. Aquella fou, sens dubte, la millor època del cinema en el nostre poble.

- Així que, en aquells anys, hi havia dues sales de projecció?

- Sí, quan nosaltres agafàrem el Juva, ara fa devuit anys, es feia cine a Capdepera i a Cala Rajada, però el Principal sols aguantà un any més. Curiosament, les grans estrenes les feien al Teatre Principal i les més fluixetes a Cala Rajada, i la gent de Capdepera baixava a veure-les. L'any següent, vaig començar fent les estrenes també a Capdepera i repetint-les a Cala Rajada, on tingueren més èxit. Aleshores, cinematogràficament parlant, Capdepera estava morta. A l'any 70 es cobrí el Juva i començarem a projectar durant tot l'any, descansant els mesos d'octubre i novembre, quan el poble quedava pràcticament buit. A poc a poc, ampliaïrem el nombre de sessions, i orientàrem els diumentes a la tarda de cara al cinema infantil i juvenil. Cal recordar, també, que durant molts d'anys funcionà una espècie de cine-fòrum que anava prou bé, fins que acabà per desaparèixer.

- Sempre heu fet programa doble?

- Ara som pràcticament l'únic cine de Mallorca que ofereix programa doble. És un costum mal de desterrar, i això que hi ha poca gent que vegi les dues pel·lícules. La gent s'estima més veure una pel·lícula i mitja. Això, però, ens permet d'oferir pel·lícules per a cinèfils o una mica especials.

- Ara sembla que tornen reviuire les pel·lícules clàssiques...

- Amb el centenari, s'està parlant molt de cine i dels seus orígens. Per això tornen estar de moda les grans produccions. A més, hi ha un projecte de "Sa Nostra" que afectarà els cinemes de la Part Forana, els de baixa rentabilitat. Hi ha la idea que aquesta entitat aportí una sèrie de pel·lícules i els cinemes aportin els locals, essent gratuït per al públic. És una forma de fer cultura i recuperar les velles pel·lícules per al gran públic.

- Ja fa devuit anys que duis el Juva, però les projeccions, com ja s'ha dit, daten de l'any 65. Com veus els canvis en els gustos del públic?

- Jo sóc un gran aficionat. Ara em veig més com a aficionat que com a empresari. Tornant a la pregunta, sí, evidentment, hi ha un canvi. La comoditat de la família ha estat un factor decisiu per a la baixada del cinema. La gent s'estima més rebre les imatges a ca seva. Primer, ens afectà l'arribada de la televisió en blanc i negre; després arribà el vídeo i començarem a notar una major recessió; i ara, el Canal Plus ha acabat de fer-nos la Pasqua. A Capdepera i Cala Rajada hi ha molts d'abonats, i pensa que aquesta gent són aficionats al cinema. No tots vendria a la nostra sala, però sí molts d'ells. Ara, la gent entre trenta i trenta-cinc anys vénen poc, abundant més la gent jove, per tant no és d'estranyar que les grans produccions vagin dirigides a nins i joves, és a dir, pel·lícules per a tots els públics. Comercialment, el jovent és el públic més rendible, junt amb els nins, sobre tot amb les pel·lícules de Walt Disney cada estrena és un èxit assegurat.

- A tu que t'agrada el cine, com et sents quan programes una bona pel·lícula i no té gaire èxit, mentre d'altres més mediocres omplen la sala?

- Jo anava, d'al.lot, a la cabina del Teatre Principal, amb en Miquel Bestard, que n'era l'operador. Quan obrírem aquí jo li deia a mestre Bartomeu Julià, "no puc sofrir que aquesta pel·lícula la doneu de complement i

aquesta altra -generalment de l'oest- sigui la bona". I ell se'n reia. Després resultava que hi havia molts de cambres que venien de temporada i ells, a partir de les deu, no tenia res més a fer que venir al cinema, amb la única intenció d'entretenir-se. Per tant, a aquella hora els havíem de donar el que volien. Jo he arribat a veure que tenia raó. I això no acaba aquí. A vegades repetíem dues o tres vegades a l'any les mateixes pel·lícules, de l'oest, de kàrate, etc. i la gent omplia. Crec que ni es fixaven en el títol.

-Tècnicament, quins canvis hi ha hagut en aquest temps?

- Abans, el projector era de carbons. Consistia en dos carbons que es tocaven entre ells i feien una llum clara i molt intensa. L'operador havia d'estar sempre alerta perquè si s'afluixaven i perdien contacte, i això amb la calor succeïa molt sovint, la llum desapareixia i llavors sonaven els típics xiulos i crits de protesta. Després, arribaven les làmpares, que tenien una vida de quatre mil hores. Record que en el cinema del carrer l'Estrella n'explotà una enmig de la funció, així mateix ja duia vuit mil hores de feina. Ara funcionam també amb làmpares, però més modernes, que, entre d'altres coses, no exploten. Actualment, tenim un projector americà de la marca Westrex, que es troba en un estat impecable després de molts d'anys de funcionar. Aquí encara guardam el vell projector de carbons.

- Hi havia afició al cinema, aleshores?

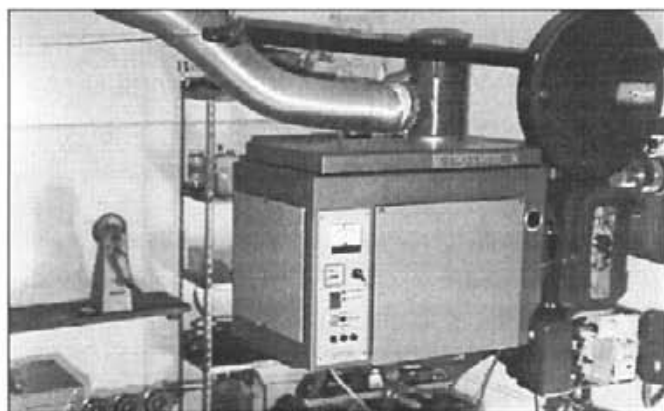
- Nosaltres començarem amb el projector del cine antic de Capdepera. Abans del Teatre Principal, hi havia dos cinemes més. Un era el Teatre Oriental, i es trobava en el Recreo, on ara és la llibreria L'Orient. Tenia una màquina que de tant en tant s'havia d'aturar, ja que les pel·lícules no cabien dins les bobines, i com a mínim s'havia de fer un intermedi. El primer dia s'arribà a aturar quatre vegades, entre d'altres coses per la manca d'experiència de l'operador. Curiosament, ningú va xiular. No sé per on deu parar aquell vell projector.

Anterior a aquest local, n'hi havia un altre. Es trobava on ara és el centre sanitari de Capdepera, al carrer Ponent, concretament al vell edifici del Sindicat. Des d'allà es projectava a una pantalla situada a l'altra banda de carrer; llavors el carrer Ponent era més aviat un solar. Això jo no he viscut, sinó que m'ho contà un fill del qui era l'operador, el qual ha estat tècnic nostre fins fa poc.

- Com veus el futur? Encara és un negoci rendible, el cinema?

- Nosaltres, els cinemes de la Part Forana, si no fos per la nostra afició ja ho hauríem deixat anar fa temps. De fet, s'han tancat moltes sales i molts de pobles s'han quedat sense cinema. Abans érem cinquanta-dos i ara sols en quedam deu.

Les distribuïdores de Ciutat s'assusgtaren davant la gran quantitat de cines que tancaven i ens plantejaren una solució, que no és més que passar les estrenes de Palma tot d'una a la Part Forana. Així, tots estam associats, excepte Manacor i Inca, i això ens permet estrenar immediatament després de la capital. Anam a percentatge; d'aquesta manera, si va bé hi guanyam tots i si va malament... També s'ha de dir que hi ha ajudes a les sales de baixa productivitat, que nosaltres guardam i ens permeten, de tant en tant, fer qualche reforma. En tres anys hem arribat a 700.000 pessetes, que ja és qualche cosa. Aquestes ajudes van en funció de la recaptació i la programació de pel·lícules de la Comunitat Econòmica Europea. Per aquest darrer concepte, ens donen poc. Econòmicament no compensa, però ens permet projectar pel·lícules per a cinèfils i de certa qualitat.

- Com veus, artísticament, la producció nacional?

- La veig malament. A penes si es pot emprar com a pel·lícules de complement. Jo procur passar al manco les millors. S'han intentat fórmules de producció des de la subvenció directa als convenis amb Canal Plus, Antena 3 o Televisió Espanyola, però no estan donant resultats. Hi ha una gran mancança d'idees i de bons guions. Però, això no sols ocorre aquí. Així, Anglaterra i França, que eren els puntals del cinema europeu, estan en franca reculada, i d'altres països, com Alemanya i Itàlia, ni se'n sent parlar.

I seguïrem parlant de cinema una llarga estona. De les estrenes, dels directors, dels actors, dels mitjans de la indústria americana... de moltes coses al voltant d'aquest món únic de l'art setè, que acaba d'acomplir cent anys.

PRESSUPOSTS MUNICIPALS 1996

Cada any s'elaboren els pressuposts del municipi i el 96 no és l'excepció. De fet, avui en dia, la millor coartada que tenen els polítics per assaborir el poder és la d'anar fent coses per al poble amb l'excusa, per tots acceptada, que el progrés consisteix en col·leccionar el que sigui, des d'un poliesportiu fins a guardons per als qui escriuen redaccions. Cada any, anàvem diguent, es confecciona un catàleg en el què es quantifica monetàriament -pessetament i pesadament- la relació d'activitats amb les quals els polítics justificaran el seu Poder.

S'ha escrit que els pressuposts són el reflex de l'ideologia dels qui els aproven. També hi ha qui opina que a l'àmbit municipal els polítics són simples administradors, i que la manera de fer els comptes és la mateixa independentment d'opcions polítiques. De fet, al manco a Capdepera, una persona que l'única informació de què disposàs fossin els pressuposts dels distints anys, tendria difícil endevinar quan comanden els conservadors i quan els socialistes.

I, és que l'autonomia municipal és, més aviat, minsa i per engegar molts de projectes, sobretot els d'envergadura, s'està condicionat per les polítiques ministerials i autonòmiques, no sempre coincidents amb les locals. La financiació dels pressuposts municipals és, a l'estat espanyol, un problema que s'arrossega des de sempre i algun dia s'haurà de posar fil a l'agulla. Potser amb més autonomia econòmica els polítics locals adimistraran menys i comandaràn més.

L'exigència d'una major independència en la política municipal pot ajudar a millorar l'eficàcia econòmica dels recursos públics, però sobretot és un apropament del ciutadà al poder, un aprofundir en la democràcia.

En el quadre 1 resumim les principals despeses classificades per seccions i capítols.

Les despeses financeres lligades al deute municipal, que foren fins no fa gaire font de preocupació i crítica, representen escassament un 2,5 % del total, o el que és el mateix, 86.643 pessetes/dia, o si voleu unes 4.500 pessetes/habitant/any, és el que pagam d'interessos.

Per la seva magnitud destaquen els més de 145 milions d'inversió en educació, gran part no són altres que el destinats a la construcció de l'escola de secundària. I els 183 milions d'inversió en cultura i esports, dels quals 165 corresponen al pressupost del poliesportiu, assignatura pendent de Capdepera; vuit tenen per destinació la remodelació del Teatre Principal; i la resta se'n va en la compra de material complementari. Res és el que es destina al Patronat del Castell. També són molts els doblers que es pensen invertir en infraestructures, dels quals 64 milions i escacs aniran a parar a la millora del passeig marítim Colon, i més de 14 a la carretera de

ca'n Patilla.

En total, les inversions representen el 44 % de la despesa, més de 538 milions de pessetes.

Com més gran sigui l'inventari de béns municipals més doblers s'hauràn de dedicar al seu manteniment i reparació. Enguany s'hi destinen 279 milions, percentualment un 22,8 % sobre el total de les despeses. Destaca la secció Benestar comunitari, no vos assusteu, 90 milions són per a la recollida de fems i nateja.

L'Ajuntament entrega 12 milions al Patronat de Turisme. Sembla que res al del Castell. Prop de nou milions a Serpreisal. Cinc a la guarderia infantil de Capdepera. Tres milions i mig van a assistència social. Sis a la Creu Roja. Deu al manteniment i salvament, a les platges. Cultura reparteix set milions més. Etc.

El capítol de personal arriba als 292 milions, un 23,9 % sobre el total.

La secció Regulació econòmica no és altra cosa que el servei de recapatació municipal. Què no pagariem per disoldre'l!

quadre 1	personal	despeses corrents	transferències corrents	inversions reals	despeses financeres
Serveis generals	108.545 *	75.800	0.430	3.000	54.124
Protecció seguretat	89.517	14.980	8.994	7.200	
Promoció social	6.675	0.520	9.200	8.400	
Sanitat	1.000	16.000			
Educació	13.320	6.000	1.300	145.500	
Vivenda i Urbanisme	5.870	6.000		119.495	
Benestar comunitari	6.600	100.200		8.000	
Cultura sport	16.063	25.518	7.000	183.200	
Infraestructures i transports	24.575	27.000	0.550	58.074	
Regulació econòmica	18.950	15.000		6.000	

* en milions de pessetes.

Mentre no s'inventi l'ou Kinder pressupostari i es puguin obtenir tres coses amb un sol pagament no ens quedarà altre remei que seguir essent sofrits contribuents. Encara que als electors del partit Popular els costi d'enraonar, no hi pot haver sortides sense entrades, és l'elemental llei de la conservació de l'energia. Vegem, doncs, quines són les fonts de les rendes municipals.

La primera i principalíssima és l'Ibi que recull, tot solet, el 26 % de tots els ingressos, en pessetes sobrepasa els 322 milions. Veim lluny les promeses de revisió a la baixa que en el seu dia feren els polítics que ara comanden.

La segona font de financiació són els préstecs. N'hi ha dos, un cobreix 68,750 milions que es destinen a l'escola de secundària; l'altre, de 165 milions, servirà per construir el poliesportiu i eliminar el complexe d'inferioritat que la seva manca produeix als gabellins. D'aquesta manera es cobreixen el 19% de les entrades.

L'Estat col.labora amb 68.750.000 pessetes a la construcció de l'escola d'Eso. La Comunitat Autònoma

dóna 38.701.984 pessetes per a l'arrencament del passeig Colón, prop de nou milions per a la carretera de ca'n Patilla i tres per fer l'enllaç entre els carrers Monte i Migdia.

Les transferències corrents suposen més de 93 milions, 91 provenen de l'administració general de l'Estat i ens toquen per llei.

Les concessions de les platges reporten 75 milions.

Les taxes sobre els fems i clavegueram ingressen 87,5 milions.

L'impost de matriculació recapta 43 milions.

D'Iae s'esperan obtenir uns 40 milions. Etc. Etc.

No hi dubte que les estrelles del pressupost-96 són la construcció de l'escola de secundària i del poliesportiu, dues obres d'envergadura que fan anar amunt el capítol de l'inversió i la seva contrapartida, el passiu financer.

Tot sigui per a la satisfacció que dóna afegir articles al catàleg. ■ Cap Vermell, companyia de papers escrits sa ■

L'IMPULS CULTURAL I LA REALITAT BALEAR

Sovint m'he demanat, en un acte de reflexió cívica, com es genera, com es forma i com creix, en els grups socials que participen d'uns mateixos lligams territorials, historicoculturals i institucionals objectius, la consciència col·lectiva, el convenciment de pertànyer a una mateixa comunitat.

Lògicament, aquesta reflexió personal m'afecta molt més d'ençà que ocup el càrrec de president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Al cap i a la fi, la qüestió és si l'existència efectiva d'una configuració territorial comuna, d'una història pròpia, d'una cultura compartida, i l'empara, també conjunta i específica, d'unes institucions basten per atorgar realitat pròpia a un projecte de Comunitat viu i consolidat, capaç de transcendir les cojuntures provisionals i de sobreviure als cicles i a les tendències temporals.

Si volem donar resposta adequada a aquest interrogant, en primer lloc hauriem d'indicar que tots aquests elements són indefugibles. És a dir, sense història, tradicions i llengua pròpia, no hi pot haver una personalitat col·lectiva arrelada, dins la qual cada ciutadà es pot sentir com a part d'una comunitat singular i diferenciada de les existents arreu del món.

L'aspiració balear

Però dir que aquests ingredients són indispensables no resol la inquietud, no tanca el cercle. La pregunta continua sent si aquests valors compartits són suficients per configurar la consciència de poble. I, aquí, la resposta, si més no la que ens aporten els exemples de la història universal, és negativa: un patrimoni d'aquesta naturalesa no basta per a un objectiu que trascendeix un llegat preexistent. La conclusió és que el principi de la cohesió interna entre ciutadans només pot venir de la capacitat que tinguin aquests mateixos ciutadans d'harmonitzar-se, de fer-se part d'un tot enquadrat dins les condicions prèvies esmentades abans.

És evident que l'existència i el desplegament de les institucions polítiques de la nostra Comunitat Autònoma reconegudes a l'Estatut de 1983 han fet més en 13 anys, que altres fórmules d'organització assajades durant la història moderna i contemporània de les Illes Balears. També és evident, però, que les Balears no han manifestat encara totes les possibilitats de reafirmació, ni, tampoc, totes les capacitats de força i unió comunitària que hi són implícites. Totes aquestes consideracions es refereixen a les Balears com a comunitat, no a l'afirmació que cada illa fa de la seva personalitat diferenciada, afirmació, d'altra banda, establerta, arrelada i sentida. En conseqüència, si volem expressar el sentit col·lectiu de les Balears, no podem més que seguir un camí: trobar la realitat suprainsular que ens identifica, la que ens defineix per damunt de les particularitats de cada illa. Trobar allò que compartim plegats, tot allò que consideram

béns de cada ciutadà de les Balears, que són, indistintament, valors a l'univers que formen Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Els béns culturals

L'expressió d'aquests valors que són de cada illa i, alhora, valors universals de la comunitat suprainsular de les Balears no té per què ser difícil. De fet parlàvem dels gran eixos - els històrics, els culturals, els referits a la llengua- que fonamenten l'edifici que compartim. Potser que fer factible la formació d'una realitat suprainsular signifiqui extreure de cada gran apartat l'aportació o les aportacions essencials que poden donar impuls a l'aspiració autònoma protagonitzada per totes les illes.

No intentaré ara -tampoc ho podria fer- una enumeració exhaustiva de qüestions que, amb tota seguretat, necessiten d'una consideració reflexiva i ponderada. Si que m'atreveria, però, encara que som molt conscient del valor parcial de la suggerència, a destacar la importància que, en relació amb el concepte d'unitat, tenen els legats intel·lectuals i artístics de les grans personalitats de la nostra cultura. Baixant al terreny dels exemples, podria dir que si un menorquí, un eivissenc o un formenterenc reconeixen com a pròpia la contribució del mallorquí Ramon Llull, aquest fet, aquesta assimilació instintiva, ens situa sens dubte en un nivell d'integració importantíssim. L'exemplificació es podria ampliar a noms de qualsevol illa, amb la mateixa apel·lació per a la resta. L'excel·lència de l'obra de Josep M. Quadrado té un abast balear indubtable, el seu valor intel·lectual és propietat de tots els habitants de les illes. I què hem de dir d'Isidor Macabich o de Francesc de Borja Moll o de mossèn Antoni M. Alcover, entre els molts que poden ser citats en una relació inapel·lable? Les contribucions d'un Ramon Llull, un Quadrado o un Macabich són esplèndides en la mesura que superen, gràcies a la universalitat de la cultura, els límits de l'illa on nasqueren i, en conseqüència, qualsevol límit mesurat en termes geogràfics o territorials. Són aportacions de savis, humanistes i pensadors que sorgiren a Mallorca, Menorca i Eivissa, a qui els ciutadans de les illes otorgam, pels seus mèrits objectius i pel fet de formar part del nostre esperit, la capacitat de representar-nos universalment. Sense anar més lluny, Mascaró Pasariu, l'arqueòleg menorquí a qui la Comunitat Autònoma vol retre homenatge amb la medalla d'Or, gaudeix d'una biografia impecable, demostrativa de l'encert d'una lluita pels valors que, amb plena propietat, hauriem d'anomenar valors balears. Tots ells són grans referents que ens permeten identificar una personalitat compartida

que ens fa forts des de les arrels. Com ens ho permet també, des d'una altra perspectiva i per raons òbvies, la tasca reservada de l'Universitat de les Illes Balears, la instància acadèmica que juga un paper insubstituïble a l'enfortiment de la realitat suprainsular.

Dia de les Illes Balears

Podria haver triat altres arguments per fonamentar la consistència de la nostra realitat col·lectiva amb motiu de la diada autonòmica. Però crec que sí, any rere any, i en qualsevol àmbit de la vida social, som capaços d'associar el missatge autonòmic al reconeixement dels llegats dels nostres intel·lectuals, enfortim la nostra Comunitat Autònoma de manera imparabile. Convé no oblidar que, malgrat el dret

històric de les Balears a gaudir d'institucions d'autogovern, aquestes instàncies només ens garanteixen una unió estructural, mentre que el motor de fons de les altres aportacions ens atorgarà una cohesió més profunda, directament relacionada amb l'opció i l'esperit dels individus. I és aquesta opció, que trien lliurement els ciutadans - no podem oblidar-ho-, la que sustenta les institucions i tots els esforços d'autogovern.

Cristòfol Soler i Cladera.

President de la C.A. de les Illes Balears
Dia de la Illes Balears 1996
Menorca, 9 i 10 de març

Darrers Dies 1996

Una altra vegada, malgrat el rigorós hivern d'enguany, gabellins i calarrajaders - també alguns de fora poble- es posen la màscara per omplir els carrers, alhora que sons i renous criden a la bulla i el sarau. Tots, vestits de colors lluents i cridaners, fan gala d'originalitat i fantasia.

La tendència continua essent la consolidació de les comparses, més o manco nombroses, en detriment de la desfressa individual, sens dubte més espontània i vital. No de bades el caràcter crític i irònic del carnaval va desapareixent de les rues, augmentant la part lúdica i festera.

Les escoles celebraren els darrers dies de forma distinta. Dia 15 de febrer, a s'Alzinar, fidels a la tradició, feren la Rueta infantil amb un itinerari semblant al d'altres anys. Molta gent sortí a veure la desfilada dels infants que llueixen disfresses fetes a les classes dies abans: bruixots, pallasos, abelles, estels, espantaocells, marietes... els nins del tercer cicle i cicle superior es disfressaren amb una temàtica referida a la tolerància i la diversitat. A la rueta s'afegiren els infants de l'escoleta de Cala Rajada (gnomos) i de Capdepera (peixos).

A s'Auba decidiren no sortir al carrer i fer una festa dins l'escola, això sí disfressats, per tant no es pot parlar de rueta. Hi ha pares i mares a qui no agradà aquesta decisió. La festa fou divertida i les disfresses estaven dedicades al cinema i els seus personatges.

Parlem de les rues pròpiament dites. Com a novetat la retornada al tradicional itinerari que sortí de Vila Roja a Capdepera i la Plaça dels Pins a Cala Rajada, per tant res de fer voltes a un mateix circuit. Com sempre molta gent que mirava i enguany un cert retrocés del número de disfressats, es notava la manca d'un parell de comparses ben nombroses que enguany no sortiren. A Cala Rajada, i això ja és tradició, hi hagué més participació inclús qualche comparsa d'Artà es deixà veure. Enumerar les disfresses seria un tant llarg i pesat, però no podem deixar d'anomenar als qui parodiaven al popular Jato, o el Sarau Gabellí amb molta música, els marcians amb l'original vestit, els lacasitos, el nanets, etc... La volta resultà ni massa curta ni massa llarga i la il·luminació suficient. Després de les rues hi hagué ball a la plaça de l'Orient, amb "Tumbet de Solfa", i la plaça dels Pins

L'original cartell realitzat al taller municipal de serigrafia, obra de Colau Vives, agradà molt (i és útil es pot fer un preciós mòbil articulat). L'organització molt acurada.

24-
01-
9620-
02-
96

Quan a l'any 1885 l'expansió colonial europea quebrà el vast continent africà en zones d'influència, Alemanya i posteriorment Bèlgica es feren els amos d'aquests territoris.

El sistema de castes que trobaren en aquell petit regne -una minoria tutsi ramadera i guerrera i una majoria hutu agrícola- fou la base sobre la qual s'establí el domini colonial. Posteriorment, en una societat ja fortament monetaritzada, la introducció artificial del factor ètnic en la documentació per part dels administradors colonials institucionalitzà definitivament les diferències socials, transformant el sistema de castes i mútua contraprestació en un sistema ètnic classificat, noció de la que se'n serviren els europeus per orientar la seva política de permanència.

Quan a l'any 1950 començaren a adquirir força les reivindicacions independentistes, les rivalitats fomentades entre ambdós grups -per iniciativa belga es manifestaren políticament en la creació sobre bases ètniques dels seus partits polítics, que per força transformaren el seu procés de descolonització i posterior independència en un cercle viciós de violència i revenja que ha generat milions de morts i refugiats.

Acabats d'arribar, a TV3 i en "trenta minuts" ens mostren com en el mercat de la informació és possible vendre dos milions setmanals de frivolitats gràfiques, mentres cent assassinats diaris i un milió de refugiats en condicions deplorables no són capaços de competir amb les sortides a la perruqueria de la "Pantoja". I és per això que, duits pel desànim i la impotència, un grapat de mallorquins fortament impactats per les seves vivències personals al Burundi i a Rwanda emprengueren el passat 24 de gener una marxa a peu de 1000 km fins a Ginebra, per demanar la pau i la justícia per aquest amarg paradís de l'Àfrica subsahariana.

Mallorca té una gran tradició missionera a la zona, essent la gran majoria de la població catòlica practicant. No obstant, la crisi d'octubre de 1993 conduí a les ONG's locals a establir-hi llaços de solidaritat i cooperació pel desenvolupament i la reconstrucció nacional.

L'objectiu de la marxa, a la qual ens hi afegirem alguns passat el Pirineu, és el de cridar l'atenció de l'opinió pública sobre l'explosiva situació actual de Burundi i Rwanda, denunciant els assassinats sistemàtics de les personalitats democràtiques compromeses en la pacificació d'aquests dos països, la falta de respecte als drets humans i el doble llenguatge mantingut per la comunitat internacional. És fonamental impedir que es reproduïxi una nova catàstrofe humana a la zona dels Grans Llacs africans. S'ha d'evitar que l'ajuda humanitària es converteixi en l'expressió del fracàs de la comunitat internacional, capaç d'ajudar als supervivents, però incapaç d'evitar un dels desastres humans més anunciats i denunciats.

La culminació de la marxa foren les entrevistes amb el representant del Sr. Boutros Boutros Ghali, Secretari General de Nacions Unides, amb la Sra. Emma Bonino, Comisària per a la Cooperació de la Unió Europea i amb el Sr. Federico Mayor Zaragoza, Director General de la UNESCO, a les quals demanarem els mitjans per aturar les matances i garantir la seguretat de la població civil i dels cooperants mitjançant la presència permanent d'observadors i d'experts internacionals per acabar així amb la impunitat dels genocides.

Cala Rajada, març 1996
Bartomeu Garau i Esteva

Dià de les Illes Balears

M e n o r c a , m a r ç 1 9 9 6

Lliurament de la
Medalla d'Or
de la Comunitat
Autònoma de les
Illes Balears,
a l'Il·lm. **Sr. Josep
Mascaró Pasarius.**

XIII

A N I V E R S A R I

COMUNITAT AUTÒNOMA
DE LES ILLES BALEARS

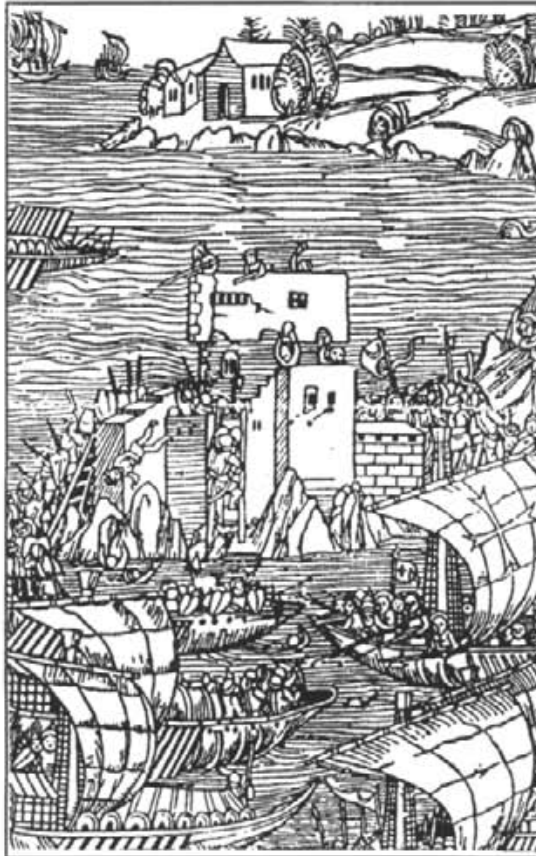
RONDALLES DE MALLORCA DE L'ARXIDUC LLUÍS SALVADOR (I)

Mossèn Antoni Mª Alcover no ha estat l'únic ni el primer escriptor que ha recollit "rondalles mallorquines". El precursor fou Marià Aguiló, qui començà a arregar-ne l'any 1841 i mai no han estat publicades.(1)

La primera rondalla de la col·lecció d'Alcover fou "Es jai de sa barraqueta", publicada l'any 1880 a "L'Ignorància". La publicació del primer volum es retrassà fins a 1896. Mentre Alcover iniciava la seva extensa i rica col·lecció, un altre escriptor, l'arxiduc Lluís Salvador, presentava la primera edició de les "Rundayes de Mallorca" a Wirzburg l'any 1895. La repercussió d'aquest llibre a Mallorca va ser molt limitada, entre altres coses perquè el nombre d'exemplars va ser molt reduït. L'any 1951 es varen publicar per primera vegada a Espanya, concretament a Barcelona, en una edició a cura de Miquel Dolç.

Les "Rundayes de Mallorca" forma juntament amb "Lo que sé de Miramar" i "Somnis d'estiu ran del mar", la part de l'obra de l'arxiduc publicada en català. El text -segons Miquel Dolç- "és fidel reflex del llenguatge col·loquial; es tracta, doncs, d'un mallorquí ben viu, ric d'elements i de formes, quasi exempt d'intencions literàries, estrictament popular. L'agorçada simplicitat del text reproduïx sense cap esforç totes les gammes del gènere narratiu peculiar del nostre poble".(2)

La recopilació de l'arxiduc està integrada per una tria de rondalles pròpiament dites i una sèrie de llegendes i tradicions; en conjunt són una cin-

Xilografia del segle XV que reproduïx un combat entre moros i cristians en el nord d'Àfrica

quantena de contarelles curtes de les quals n'hi ha vint en què els protagonistes són moros o tracten de fets relacionats amb el món àrab, principalment de desembarcs de moros a les costes mallorquines i esclaus mallorquins a terres mores.

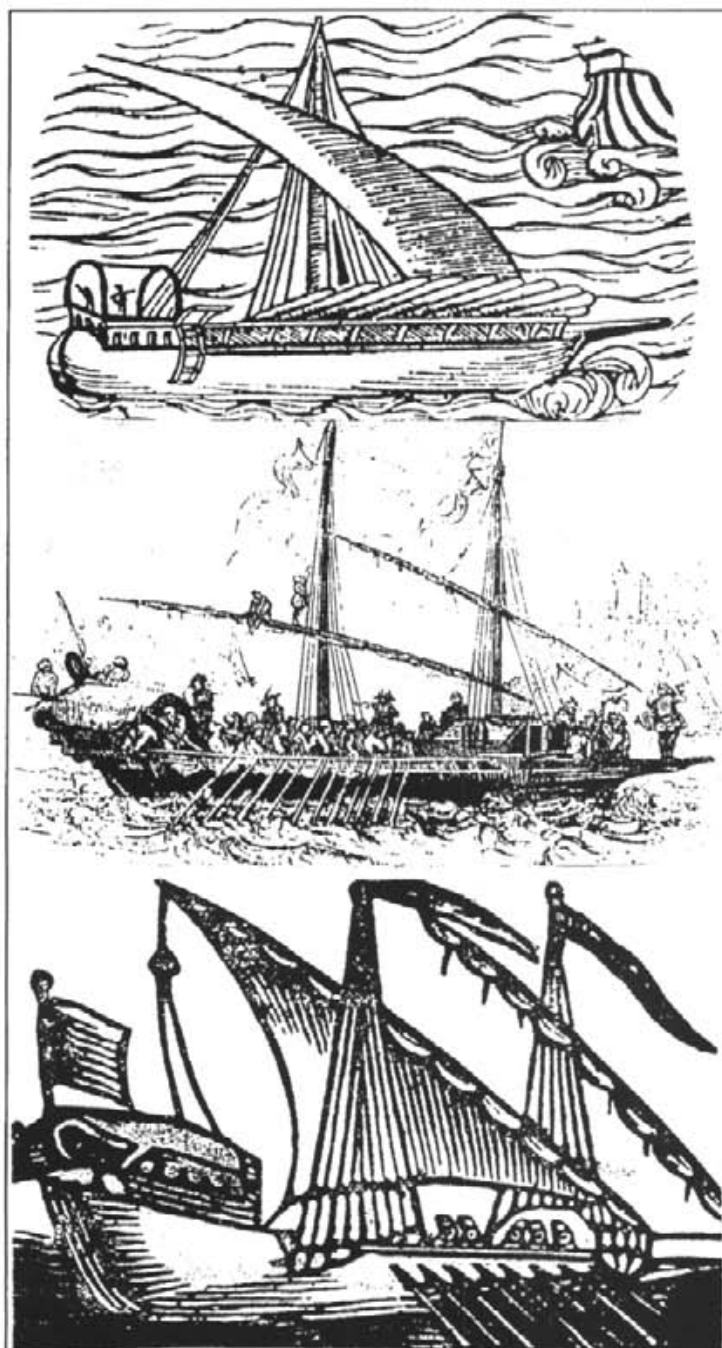
Totes aquestes rondalles tan lligades amb el món àrab foren recollides a pobles costaners de Mallorca; la relació és la següent: Capdepera (3), Manacor (2), Felanitx (2), Andratx (2), Valldemossa (1), Sant Llorenç (1), Alcúdia (1), Santanyí (1), Estellencs (1) i Deià(1). A les contarelles es relata un enfrontament armat amb els moros, i aquests surten derrotats i, fins i tot, ridiculitzats.

Des de l'Edat Mitjana fins ben entrat el s. XVIII la mar i costa mediterrània fou zona

fronterera, insegura i conflictiva on dues grans cultures s'hi enfrontaven: la que estava estructurada entorn a la fe de Mahoma i la fe de Crist. Mallorca formava part d'aquesta gran frontera sudeuropea que lluitava contra l'altra fe -infidel-. Les llegendes no tan sols recullen aquests conflictes des d'una òptica mallorquina sinó que també són un mitjà de lluita i propaganda per magnificar els caràcters més vengatius i sanguinaris dels seculars enemics.

La nostra llegenda més popularitzada és la que anomenam "Sa bolra" i fou recollida per l'arxiduc amb el títol de *Sa fosca quantre es moros*(3). Diu així:

"Es moros venien a fer un assalt gros i anaven a desembarcar a Cala Ratjada. Es gabellins

Dues galeres del segle XVI. Eren els vaixells de guerra més poderosos de la Mediterrània.

sabien que aquella vegada en venien molts i desconfiaven. Invocàren a la Mare de Déu de l'Esperança del castell de Capdepera, i tot d'una sortí d'es castell una boira que anava estenguent-se de cap a la mar fins on es barcos des moros. Es moros tornaren arrera perquè sa boira no los deixava atracar; llavò passà i tornaren venir, i llavò altra vegada fins a tres, i no pogueren desembarcar, i es gabellins varen estar molt agraiïts a la Mare de Déu de l'Esperança”.

Aquesta versió és diferent, en els aspectes menys rellevants, d'així com la contam actualment;

per exemple, no parla que treguessin la imatge de l'Esperança en processó per dins la fortificació i la col·locassin damunt la torre de sa Boira, i és que quan l'arxiduc recollí la llegenda encara no es feien processons, actes que no es realitzàren fins l'any 1893. Encara hi ha altres diferències notables com són: la procedència de la boira i la situació dels moros ja que en la versió actual es diu que ja havien desembarcat. L'enumeració d'aquests detalls tan secundaris és per remarcar que també les llegendes, tot i tenir un fons històric, canvien amb el temps, adaptant-se a les modernitzades interpretacions culturals i noves formes de vida.

L'arxiduc Lluís Salvador era un gran estudiós de la cultura mediterrània; les seves investigacions sobre les illes d'aquesta mar estan recollides en quaranta-dues obres. A l'estiu de 1872 adquirí el iot "Nixe" amb el qual recorregué una i altra vegada tots els ports de la Mediterrània; de vegades alternava els creuers amb curtes estades a les seves hisendes de Muggia, prop de Trieste, ciutat situada al fons del mar Adriàtic; la residència de Ramlech, vora Alexandria, i la possessió de Miramar. Aquests eren els tres puntals físics i referències culturals que li permeteren analitzar cuitosament les petjades dels pobles mediterranis. L'arxiduc, des d'una cultura europea (simbolitzada en Muggia), estudiava les dues grans cultures establertes a la vorera de la mar Mediterrània, la cultura mora (Ramlech) i la cristiana (Miramar).

La selecció de contarelles reproduïdes a les "Rundayes de Mallorca" recull aquesta insaciable curiositat de Lluís Salvador per interpretar el món mediterrani.

Josep Terrassa

NOTES

1. Marià Aguiló, precursor d'Antoni Ma. Alcover. Per Josep Massot i Muntaner. Lluç, gener 1996.
2. Obres completes de l'Arxiduc Lluís Salvador. Editorial Selecta-Catalònia. Barcelona, 1990. Pròleg de Miquel Dolç.
3. L'ús de la paraula "quantre" en lloc de contra ens pot sorprendre. "amb tot, -reproduint les paraules de Miquel Dolç- preveient que el lector d'avui sabrà interpretar-ho amb justesa de criteri, hem respectat escrupulosament el seu vocabulari, la seva morfologia i la seva gramàtica; fins en els casos freqüents de registrar dues o tres formes de lèxic. Exemples: església, iglesia; llavors, llavó; segle, sigle; fii, fill”.

Suport als Familiars Cuidadors de persones majors

Consideracions generals.

En els darrers anys del segle XX, les societats desenvolupades, estan constatant que un dels fenòmens que més repercuteixen en la transformació social, és l'envelliment de la població. Els avanços en medicina, la generalització d'hàbits sans en l'alimentació i la higiene, l'exercici físic i en definitiva, l'augment de la qualitat de vida dels ciutadans, ha suposat un gran increment de l'esperança de vida. Així, estam davant una societat en que hi ha més persones majors que abans, que viuen, per terme mitjà, més anys.

L'envelliment de la població, encara s'aguditza més si tenim en compte que paral·lelament s'ha produït un acusat descens de l'índex de fecunditat de les dones, la qual cosa ha suposat una evolució decreixent de la població infantil.

Però aquesta evolució demogràfica, va unida a una altre canvi social profund iniciat amb la incorporació massiva de la dona al món laboral i a la vida social. Aquest fet, ha suposat un canvi del paper tradicional de la dona dins la família i dins de la societat, ja que ha passat de ser mestressa de casa i cuidadora dels fills i padrins a ser treballadora dins i fora de casa. Així, la família es troba també en un procés de profunda transformació.

Aquest fenomen sociològic presenta dues cares. Una de positiva, si tenim en compte que s'han guanyat anys a la vida i que la població femenina ha aconseguit una integració social plena i autonomia personal des de la realització professional; l'altra negativa, representada per la constatació que l'aïllament, la soletat i, fins i tot la marginació són freqüents en les persones majors.

Conscients d'aquesta realitat, els serveis socials treballen per donar respostes a aquestes necessitats, encara que, a hores d'ara queda un llarg camí per recórrer.

L'ajuda mútua

El Consell Insular de Mallorca, a través de l'equip de Gent Gran i en col.laboració amb els serveis socials de l'Ajuntament de Capdepera, volen posar en marxa una iniciativa de suport als familiars cuidadors, mitjançant la creació d'un grup d'ajuda mútua.

Què és un grup d'ajuda mútua? Com ja indica el seu nom, es tracta d'un grup reduït de persones a les quals afecta una problemàtica comuna, en aquest cas, referida al fet de cuidar a un familiar major que depèn parcial o totalment del cuidador. També podran formar part del grup les persones que tinguin una persona major sana a casa seva i les que sense tenir al seu càrrec a cap persona

major es puguin trobar en aquesta situació en un futur i vulguin adquirir uns coneixements que tal vegada els serviran més endavant. La finalitat del grup és disminuir el nivell d'angoixa i estrès que poden generar aquestes situacions de dependència, mitjançant una dinàmica grupal a on es puguin intercanviar les experiències, preocupacions i punts de vista respecte de la situació que viu cada membre. Per tal d'aconseguir-ho es compta amb:

- un lloc i un espai de trobada per al grup (una sessió quinzenal de 90 minuts)
- el suport dels tècnics de l'equip de Gent Gran del CIM i de l'assistent social de l'Ajuntament.
- informació puntual per part de professionals qualificats en temes relacionats amb la vellesa i les seves patologies.
- l'aportació de documentació escrita i audiovisual.

El suport a les famílies, cal que sigui un objectiu prioritari per part de les institucions i que es reconegui el gran esforç que aquestes realitzen en la cura dels seus majors.

Per últim recordam que es tracta d'un servei totalment gratuït i que les persones interessades a participar en aquest grup o bé que vulguin més informació al respecte, es poden posar en contacte amb els serveis socials de l'Ajuntament al telèfon: 56 30 52/56 37 12 o bé passant per les seves oficines del carrer Ponent, 2 de Capdepera.

Capdepera, març de 1996

ESPORT EN EDAT ESCOLAR

A.M.P.A. COL·LEGI S'ALZINAR

Com és costum des de fa uns anys, en començar un nou curs ens disposam a desenvolupar diferents programes de promoció de l'esport, amb aquets programes, que van dirigits a tots els alumnes del col·legi S'Alzinar, es vol donar l'oportunitat als nostres nins i nines, de disfrutar de la pràctica esportiva com un fet lúdic i al mateix temps didàctic. Durant aquest curs es pot practicar: tennis-taula, baby-bàsquet, mini-bàsquet, psicomotricitat, gimnàstica esportiva, futbol-sala, cross, atletisme, escacs i natació; en definitiva, creïm que és un programa molt complet, al qual hi tenen cabuda tots els alumnes, des de els 3 fins als 16 anys.

Paral·lelament, es convoquen competicions de promoció conjuntament amb els altres centres escolars de la comarca; aquestes competicions com objectiu aportar als infants els primers contactes amb una competició, i a la vegada establir uns vinculs de convivència amb altres nins i nines que tenen les mateixes il·lusions; tot això en jornades de dissabtes demati, baix la tutela del comitè comarcal d'esport en edat escolar, i l'esforç dels monitors que condueixen les diferents jornades.

COMPETICIONS DE CROSS. Durant aquest curs s'han disputat quatre jornades de competició de cross a diferents indrets de la comarca i fora d'ella (Capdepera, Inca, Manacor, Campos); la de Capdepera es disputà el dia 25 de novembre de 1995 a la pista hípica des Cavaller de Capdepera, cal destacar-ne una nombrosa participació atletes de tots els col·legis de la comarca de Manacor, així com un èxit total d'organització, aspecte que no fa més que confirmar any darrera any, la capacitat organitzativa que tenim al nostre poble.

Dins aquest apartat de Cross hem de destacar la participació dels nostres atletes a les Finals Insulars (Campionat de Mallorca) i Balear (Campionat de Balears); a la Final de Mallorca es pot destacar el 13é lloc aconseguit per Na Cristina Moreno Font a la categoria Aleví Femení, i el 8é lloc aconseguit per Oscar Ruiz González a la categoria Infantil Masculí. Al mateix temps, volem destacar la participació de dos atletes locals que fins fa pocs anys també hi participaren formant part dels equips de S'Alzinar; es tracta de Nuria Serra Nebot i Toni Morey Guiscafré, que actualment segueixen estudis a l'INB d'Artà i formen part del club de Ciutat Transports Ramis Sastre; aquests atletes obtingueren uns bons resultats

a les Finals aconseguint respectivament el 5é i 2on. lloc a la Final de Mallorca i el 10é i el 2on. lloc a la Final Balear, tot dos en categoria cadet. Per en Toni Morey aquesta classificació el col·loca dins l'equip que representarà a Balears al Campionat d'Espanya que s'ha de celebrar el dia 17 de Març a la localitat catalana de Sabadell. No podem més que desitjar-li sort i en tot cas vagi per endavant el nostre aplaudiment.

COMPETICIONS D'EQUIPS. El col·legi S'Alzinar participa amb varis equips en diferents modalitats: tennis-taula, baby-bàsquet, mini-bàsquet i futbol; la competició es troba molt avançada, ja que es duen disputades més de la meitat de les jornades. El balanç participatiu no pot ésser més favorable, ja que en principi es tracte de donar opcions de participació i anar progressant dia a dia, els bons resultats (si bé són molt gratificants i motivadors) són el menys important per ara, i ja arribaran amb el temps. El tennis-taula de moment es una disciplina que per la seva complexitat de moment només s'hi dediquen els nins/es a partir dels 11 anys. Aquest curs ens ha interessat de manera especial fomentar la participació dels més menuts, és per això que hem format equips de bàsquet i futbol amb nins/es de 6 i 7 anys, els quals no han tengut l'oportunitat de tenir cap experiència d'aquest tipus; a més a més hem continuat amb els de 8, 9 10 i 11 anys que el curs anterior ja havien començat la seva participació en aquests esports. Només podem dir que ens sentim satisfets de la tasque que feïm si els nins i nines que participen pasen disfruten de fer-ho.

MOLTES GRACIES. AMPA 1996

D'en temps primer ...

una ullada cap enrere, per recordar la nostra gent

Aquell vespre de setembre del 64, tots els nins del poble somiaren que eren "los amos de la pista", tal com resava una coneguda cunya publicitària. Mai no han pedalejat tant a una voltadora com aquell vespre en què tragueren volta al segon classificat. I no era per meyns, després d'haver-se retratat amb el campió del món darrere moto stayer, Guillem Timoner.

Molt abans que en "Miguelon" aconseguís cinc Tours seguits o que Olano guanyés un campionat mundial de carretera, un mallorquí de Felanitx ja havia pujat al pòdium cinc vegades i els al.lots de Capdepera s'hi havien retratat al saló parroquial.

Ells són: dels dos ninets de l'esquerra podem dir que passaven per allà i sortiren a la foto, la seva família visqué molt poc temps a Capdepera i quasi ningú els recorda; en Joan Barona, devora en Lucià Serra, mig amagat en Miquel del Recreo, a la seva esquerra en Tomeu Bou, qui guaita és en Guillem Danús, segueix en Rafel Vives, en Xisco Llissa, davall en Pepin es llanterner, a dalt en Pep de son Terrassa, en Sebas Julià amb ulleres, a davant té en Lluís Garcia Roxa, en Mateu Morey, a baix en Florencio Ferrera, en Joan S. ... la, en Pedro de ca's Saig i per últim en Joan Preba.

Al davant de tot, no cal dir-ho, en Guillem Timoner i la seva bella esposa, el vicari, n'Andreu Julià "Miraboires", i la filla dels homenatjats.